

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับการพัฒนานาฏกรรม¹

Chulalongkorn University and the Development of Performing Arts

พันพิสา ธูปเทียน²

Bhanbhassa Dhubthien

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาพัฒนาการด้านนาฏกรรมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ก่อตั้ง จนถึง พ.ศ. 2561 โดยทำการศึกษานโยบาย กิจกรรม และหลักสูตรด้านนาฏกรรม จากการวิจัยพบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้พยายามปรับตัวให้เข้ากับโลกในศตวรรษที่ 21 เน้นการสร้างทักษะตามแบบของเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ผู้วิจัยแบ่งยุคทางด้านนาฏกรรมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยออกเป็น 6 ยุค ได้แก่ ยุคบุกเบิก ยุคกิจกรรมงานละครวันปิดภาค ยุคนาฏกรรม ในระบบการเรียนการสอนและละครประจำปีของแต่ละคณะ ยุคฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและยุคนิเวศน์วัฒนธรรมฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และยุคนิเวศน์นวัตกรรม ผลการวิจัยแสดงว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเสมือนต้นแบบที่สำคัญ 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ต้นแบบของการเป็นจุดเชื่อมระบบการถ่ายทอดนาฏกรรมแบบดั้งเดิมสู่ระบบการศึกษาแบบสถาบัน การเป็นจุดประสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและตะวันตก การเป็นแหล่งเผยแพร่แนวคิดทางนาฏกรรมที่หลากหลาย และการเป็นแบบอย่างของการฝึกฝนและพัฒนานาฏกรรมในประเทศไทย นอกจากนี้ ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้สร้างแนวคิดการบูรณาการข้ามศาสตร์ด้านนาฏกรรมขึ้น เป็นแห่งแรกในประเทศไทยอันเป็นวิถีที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต ด้วยรูปแบบการทำกิจกรรมร่วมกัน ของนิสิตและคณาจารย์ทุกคณะซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก จึงกล่าวได้ว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งบ่มเพาะทางนาฏกรรมของชาติโดยแท้จริง

คำสำคัญ: นาฏกรรมไทย / จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / การฝึกฝนนาฏกรรม

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับการสืบสานและพัฒนานาฏกรรม” หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2560

²อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

The objective of this research is to study the development of performing arts in Chulalongkorn University since its founding till the year of 2018. The research includes the study of strategy, activities and performing-arts curriculums.

According to the research, it is found out that Chulalongkorn University has been adjusted to serve the world of the twenty-first century in relation to Partnership for 21st Century Skills, focusing on Transdisciplinary and Entrepreneurship.

This long development process can be divided into six eras: pioneer era, end-of-semester theatre era, performing arts in curriculums and faculty annual play era, renaissance era, and innovation ecosystem era.

The research has shown that Chulalongkorn University can be considered as a prototype in four important positions as follows: the linkage of knowledge transfer from traditional to institutional education system, the correlation between Thai and Western cultures, the source of various and diverse performing arts knowledge dissemination, and the model of training and development of performing arts in Thailand

Furthermore, among the global changing circumstances of 21st century, Chulalongkorn University is the first in Thailand to create the concept of Transdisciplinary. This appeared in the past in the form of co-operative activities among faculty members and students in all faculties which were highly successful. From this, it is clearly acknowledged that Chulalongkorn University is truly an incubator of performing arts of the nation.

Keyword: Thai Performing Arts; Chulalongkorn University; Performing Arts training

บทนำ

นาฏกรรม หรือ performing arts คือ รูปแบบของกิจกรรมสร้างสรรค์ที่แสดงต่อหน้าผู้ชม³ การศึกษาทางด้านนาฏกรรมในไทยนั้น เริ่มจากการฝึกฝนนาฏศิลป์ไทย โดยเริ่มมีสถาบันที่ฝึกสอนขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 (ค.ศ. 1934) เป็นโรงเรียนพ่อนราและดนตรีชื่อว่าโรงเรียนนาฏดุริยางค-ศาสตร์ ต่อมาได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ ได้เริ่มเปิดสอนในระดับอุดมศึกษาในพ.ศ. 2518 จุดเปลี่ยนที่สำคัญในการศึกษานาฏกรรมในประเทศไทยคือการเข้ามาของนาฏกรรมละครตะวันตก ซึ่งเกิดขึ้นที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในนามภาควิชาศิลปการละครใน พ.ศ. 2514 ต่อมาในปีพ.ศ. 2531 ได้มีพัฒนาการก้าวสำคัญเกิดขึ้นกับหลักสูตรนาฏศิลป์ไทย กล่าวคือมีการเปิดหลักสูตรนาฏศิลป์ในรั้วมหาวิทยาลัยขึ้นเป็นที่แรกคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้ชื่อว่าภาควิชานาฏศิลป์สังกัดคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปัจจุบันนี้หลักสูตรนาฏกรรมในอุดมศึกษาได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว มีความนิยมและมาตรฐานสูงขึ้นตามลำดับ จนขณะนี้หลักสูตรต่อไปถึงระดับปริญญาโทและเอกในสถาบันของภาครัฐและเอกชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกที่ริเริ่มหลักสูตรด้านนาฏกรรมนั้น ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญของการเรียน การสอนจากแบบฝึกฝนเพื่อวิชาชีพเน้นการปฏิบัติมาสู่ระบบที่มุ่งเน้นให้เกิดนักคิด นักวิจัยควบคู่ไปด้วย จนเกิดองค์ความรู้ด้านนาฏกรรมที่สำคัญจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรต่างๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่ามีหลักสูตรนาฏกรรมเกิดขึ้นมากมายทั้งทางตรงและทางอ้อมจากพันธกิจหลักสูตรและกิจกรรมที่ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันผลักดัน ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีพลวัตทางนาฏกรรมที่หลากหลายที่สุดในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่การก่อตั้ง เพื่อหาองค์ความรู้อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนาฏกรรมไทยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาพัฒนาการและสถานภาพด้านนาฏกรรมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่ก่อตั้งจนถึง พ.ศ. 2561

นิยามศัพท์เฉพาะ

นาฏกรรม หมายถึง Performing Arts หรือศิลปะการแสดง ศิลปะการละครทั้งแบบอนุรักษ์และร่วมสมัย

พัฒนาการด้านการศึกษานาฏกรรม หมายถึง พัฒนาการด้านการออกแบบหลักสูตรการเรียน การสอนและกิจกรรม รวมถึงวิถีของกระบวนการถ่ายทอด ฝึกฝน เรียนรู้ ของครู-ศิษย์ และกระบวนการฝึกซ้อมเพื่อ ผลิตผลงานนาฏกรรม

³Performing Arts. (2017). สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2560, จากเว็บไซต์ : <https://en.oxforddictionaries.com>

ทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีและหลักการในการพัฒนาและวิเคราะห์หลักสูตร

1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรในมิติต่างๆ (Theoretical Perspectives on Curriculum)

George J. Posner⁴ ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาว่าแต่ละทฤษฎีต่างมีวิธีการที่หลากหลาย แต่ละแนวคิดก็จะมีคำตอบและวิธีการที่แตกต่างกันไป ซึ่งแนวคิดหรือทฤษฎีต่างๆ สามารถจำแนกออกเป็น 5 จำพวกด้วยกันคือ

1.1.1 แบบอนุรักษนิยม (Traditional) เชื่อว่าการศึกษาต้องกลับไปสู่ความรู้พื้นฐานต่างๆ ที่ประชาชนที่ดีพึงมีนั้นก็ต้องมุ่งไปที่การส่งผ่านมรดกทางวัฒนธรรม

1.1.2 แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential) มองว่าเด็กๆ ควรมีสติเสรีภาพในการเรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ดังนั้นแนวคิดนี้จึงเน้นการปฏิบัติปล่อยให้เด็กเรียนรู้อย่างอิสระ ตามความสนใจมากขึ้น

1.1.3 แบบเน้นโครงสร้างของศาสตร์ความรู้ (Structures of Disciplines) พัฒนาด้านสติปัญญาของผู้เรียนและพัฒนาทักษะเฉพาะด้านในแนวลึก

1.1.4 แบบเน้นด้านพฤติกรรม (Behavioral) เชื่อว่าต้องมีการกำหนดพฤติกรรมอันพึงประสงค์หาปัจจัยที่จะทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเหล่านั้น

1.1.5 แบบเน้นกระบวนการคิด (Cognitive) เชื่อว่าทุกคนมีความรู้ และความคิดติดตัวมาตั้งแต่เกิด ดังนั้นผู้สอนจึงมีหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถเหล่านั้นออกมา

Posner สรุปว่าทฤษฎีแนวคิดเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มวิสัยทัศน์ทางการศึกษา แต่ยังช่วยให้เราเข้าใจหลักสูตรต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริงมากขึ้นซึ่งมีความสำคัญมากก่อนที่จะวิเคราะห์หลักสูตรใด

1.2 การวิเคราะห์หลักสูตร

ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์หลักสูตรของ The Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA)⁵ ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานให้แก่ทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานของสาขาการเต้น การละครและการแสดง (Dance, Drama and Performance) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หลักสูตรนาฏกรรมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ทักษะเฉพาะ (Specific skills)

ผู้เรียนที่จบด้านนาฏกรรมต้องมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านนาฏกรรม และทักษะด้านการสร้างงาน ซึ่งบางหลักสูตรจะเรียนแบบมุ่งเน้นเฉพาะสาขา ในขณะที่บางหลักสูตรจะเรียนแบบพหุวิทยาการ (multidisciplinary) หรือสหวิทยาการ

⁴George J. Posner. (1992). Analyzing the Curriculum. New York : McGraw-Hill

⁵UK Quality Code for Higher Education. (2018). สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2560. จากเว็บไซต์ : <https://www.qaa.ac.uk/quality-code>

(interdisciplinary) อย่างไรก็ดี ทักษะที่พึงมีของผู้ที่จบด้านนาฏกรรมก็ยังคงครอบคลุมรายละเอียดต่อไปนี้ โดยให้น้ำหนักแตกต่างกันไปตามลักษณะของหลักสูตร

1.2.1.1 ทักษะในการลงมือทำ ทักษะในการสร้างสรรค์

และทักษะในการแสดง

1.2.1.2 ทักษะการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์

1.2.1.3 ทักษะในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้และทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

1.2.1.4 ทักษะในการจัดการ

1.2.1.5 ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. การฝึกฝนนาฏกรรมในระดับอุดมศึกษา

ระบบการศึกษามีการวางนโยบายที่มีความเป็นองค์รวมมากขึ้นจากการฝึกฝนนาฏกรรมแบบดั้งเดิมมาเป็นการฝึกฝนนาฏกรรมแบบผสมผสานในรัชกาลที่ 6 ซึ่งได้การศึกษาแบบสามัญแก่ผู้เรียน จากนั้นได้พัฒนาไปสู่การฝึกฝนนาฏกรรมในหลักสูตรสถานศึกษา และต่อยอดไปถึงการฝึกฝนนาฏกรรมเพื่อสร้างศิลปินและครู จนในปัจจุบันได้มีการฝึกฝนนาฏกรรมในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและมีความเจริญรุดหน้าอย่างมาก โดยได้เกิดการสร้างหลักสูตร นาฏกรรมตะวันตกคือศิลปะการละครในสถาบันอุดมศึกษาเป็นครั้งแรก ได้แก่สาขาวิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ. 2508 ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา⁴ ส่วนหลักสูตรปริญญาตรีด้านนาฏกรรมไทยนั้นมีขึ้นครั้งแรกที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ ในปีพ.ศ. 2519 ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงวัฒนธรรม และหลักสูตรนาฏศิลป์ที่แรกในรั้วมหาวิทยาลัยนั้นเกิดขึ้นที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ. 2531 นับแต่นั้นมาได้เกิดหลักสูตรระดับอุดมศึกษาด้านนาฏกรรมขึ้นมากมายหลายรูปแบบดังที่ปรากฏในแผนภาพ และปัจจุบันได้พัฒนาไปจนถึงระดับปริญญาเอก และหลักสูตรนานาชาติ โดยนาฏกรรมในอุดมศึกษาของไทยช่วงหลังนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.5.1 นาฏกรรมไทยหรือนาฏศิลป์ ในอดีตการฝึกฝนนาฏศิลป์ของไทยเป็นแบบดั้งเดิม (Traditional Perspective) แต่ในปัจจุบันมีการศึกษาแบบเน้นกระบวนการคิด (Cognitive Perspective) เพิ่มขึ้นมาด้วย เพื่อรองรับการเรียนรู้ที่มุ่งให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ การวิพากษ์และการสร้างสรรค์งานวิจัยและงานนาฏกรรมที่พัฒนาต่อยอด รวมถึงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับนาฏศิลป์ไทย

2.5.2 นาฏกรรมตะวันตก มีรูปแบบการสอนที่อิงจากหลักสูตรของตะวันตกและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ คือมีลักษณะเน้นประสบการณ์ (Experiential Perspective) และเน้นกระบวนการคิด (Cognitive Perspective) ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) นอกจากนี้การศึกษาด้านนาฏกรรมไทย

⁴ปัจจุบันคือกระทรวงอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม

ยังมีแนวโน้มที่จะได้รับการสนับสนุนมากขึ้นเพราะได้มีการระบุไว้ในแผนอุดมศึกษา ซึ่งเกิดจากแนวคิดเรื่อง สตีมนศึกษา (STEAM) ที่พัฒนามาจากสเต็มศึกษา (STEM) โดยให้ความสำคัญกับการเรียนด้านศิลปะมากขึ้น เพราะค้นพบว่าการเรียนศิลปะสามารถสร้างทักษะความคิดสร้างสรรค์ ความคิดเชิงประยุกต์ ซึ่งนำไปช่วย พัฒนาบุคลากรทุกสายอาชีพให้เกิดการสร้างนวัตกรรมต่างๆ ของโลก

3. แนวทางการพัฒนาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการวัดอันดับของ QS World University Rankings (2016-2017)⁷ คือในปีที่มหาวิทยาลัย มีอายุครบ 100 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการจัดอันดับให้เป็นสถาบัน อุดมศึกษาอันดับที่ 1 ของประเทศไทย, อันดับที่ 45 ของเอเชีย และอันดับที่ 252 ของโลก ซึ่งนับเป็นความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจ ของมหาวิทยาลัย และจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2560 - 2563 พบว่า คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีความมุ่งมั่นที่จะใช้วาระครบ 100 ปีนี้ ทบทวนยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาอย่างถี่ถ้วน เพื่อวางทิศทางให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพัฒนาต่อไปให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ในแผนยุทธศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มุ่งเน้นการบริหารการศึกษา การพัฒนางานวิจัย และวิชาการการใช้พื้นที่และ การใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี เพื่อแสวงหาแนวทางในการจัดการที่ดีที่สุดสำหรับศตวรรษใหม่ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในสังคมไทยและสังคมโลก และจุดยืนนี้เป็นที่มาของการจัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อผลักดันให้มหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นเลิศตามวิสัยทัศน์ “มหาวิทยาลัยแห่งชาติในระดับโลกที่สร้างสรรค์ องค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อสร้างเสริมสังคมไทยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”⁸จากพันธกิจเบื้องต้นนี้ สิ่งที่แผนยุทธศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2560 - 2563 ระบุว่าเป็นความท้าทายมีด้วยกัน 8 ประเด็น ดังนี้

3.1 การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำและการติดอันดับโลก (World Class National University and Global Ranking)

3.2 การแก้ปัญหาโลกและชี้นำสังคม (Solving Global Issues and Leading Local Community)

3.3 การสร้างดุลยภาพและความยั่งยืนด้านการเงินของมหาวิทยาลัย (Financial Sustainability)

3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของอุดมศึกษาและความพร้อมด้านอาเซียน (ASEAN Readiness, Stakeholders Collaboration and University Network)

3.5 การมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีทั้งในส่วนของการวิจัยการเรียนการสอนและ การบริการสังคม (Technology Readiness Level in Research, Education and Social Service)

⁷QS World University Rankings (2016-2017. (2016). สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2560.

จากเว็บไซต์: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2016>

⁸วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ (2560). สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2561.

จากเว็บไซต์: <https://www.chula.ac.th/about/vision/vision-andstrategy/>

3.6 การมีคุณสมบัติแห่งความเป็นพลเมืองที่ดีและเก่งของไทย อาเซียน และโลก ทั้งนิสิต อาจารย์ นักวิจัยและบุคลากร (“Glocal”; Global + Local, Qualities of Students, Teachers, Researchers, and Staffs)

3.7 การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยและนวัตกรรม (Research and Innovation University) สำหรับเรื่องการวิจัยและนวัตกรรมนั้น มีความเกี่ยวเนื่องกับพัฒนาการด้านนาฏกรรม ในจุฬาลงกรณ์มากที่สุด ผู้วิจัยจึงขอแจกแจงประเด็นนี้เพิ่มเติม แผนยุทธศาสตร์นี้ต้องการให้จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันแห่งการวิจัยที่ผลิตผลงานวิชาการหรือค้นคว้าวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของ ชุมชน สังคมและของโลก แต่เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยองค์รวม (Comprehensive University) ขนาดใหญ่ ที่มีทั้งการเรียนการสอน และการวิจัยหลากหลายแขนง ความท้าทายคือทำอย่างไรจึงจะเกิดการบูรณาการ ศาสตร์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการวิจัยที่กว้างขวาง โดดเด่นและมีนวัตกรรมมากขึ้น และทำให้เกิดการมีแหล่งข้อมูล ด้านนวัตกรรมในชุมชนจุฬาฯ คือ CU Innovation Hub (ศูนย์กลางนวัตกรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) และ Siam Innovation District (SID) หรือโครงการเมืองนวัตกรรมแห่งสยามขึ้นเพื่อก่อให้เกิดระบบนิเวศ นวัตกรรมจุฬาฯ ตามรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 CU Innovation Hub เป็นระบบจัดการการเรียนการสอน (Learning Management System: LMS) ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นโดยคณาจารย์ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีแนวคิด “สร้างสรรค์องค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อสร้างเสริมสังคมไทยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับ หลักยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

3.3.2 Siam Innovation District (SID) หรือโครงการเมืองนวัตกรรมแห่งสยาม เป็นหนึ่งใน โครงการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ต่อยอดจากงานวิจัยของ CU Innovation Hub เป็นการ พัฒนาพื้นที่ทั้งในมหาวิทยาลัย สยามสแควร์และสามย่าน เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างความบันเทิง การพัฒนาด้านการศึกษา และสนับสนุนการเป็น Thailand 4.0 ของประเทศ โดย SID จะเป็นแหล่ง อุดมปัญญาให้ Startup หรือธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ได้มีพื้นที่ต่อยอดธุรกิจด้วยการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยน ความรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างความร่วมมือทางธุรกิจด้านต่างๆ อันจะเป็น ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจให้กับประเทศ ต่อไป

3.3.3 ระบบนิเวศนวัตกรรมจุฬาฯ จากโครงการต่างๆ นั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มุ่งให้เกิดระบบนิเวศนวัตกรรมโดยมีลักษณะดังนี้

แผนภาพที่ 1 ระบบนิเวศนวัตกรรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: <https://www.chula.ac.th/research-and-innovation/cu-innovation-hub/>

3.3.3.1 การวิจัยและพัฒนา

3.3.3.2 การบ่มเพาะและเร่งรัดนวัตกรรม

3.3.3.3 การอุทิศเพื่อสังคม และการดำเนินการเชิงพาณิชย์

จากโครงการต่างๆ ทำให้ “ระบบนิเวศนวัตกรรมแห่งจุฬาฯ” สามารถสร้าง Startup ไทยก้าวขึ้นถึงระดับ Series A ที่มีมูลค่ารวมกัน 5,000 ล้านบาท และมีเป้าหมาย 10,000 ล้านบาทในปี 2019 และ 20,000 ล้านบาทในปี 2020⁹

วิธีการวิจัย

จัดประเภทข้อมูล โดยประยุกต์ใช้ตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเรียบเรียงผลการวิจัยและนำเสนอด้วยระเบียบวิธีแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพัฒนาการของนาฏกรรมในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถแบ่งได้เป็น 6 ยุคดังต่อไปนี้

1. ยุคบุกเบิก (พ.ศ. 2459 - พ.ศ. 2481)

เป็นยุคก่อตั้งมหาวิทยาลัย การแสดงนาฏกรรมเป็นกิจกรรมประจำปีที่ทำกันบริเวณสนามหลวง นิสิตมีจำนวนเพียง 300 กว่าคน ซึ่งมีอยู่ 4 คณะคือ คณะแพทยศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และคณาจารย์ทุกคณะต่างช่วยกันสร้าง

⁹จุฬาฯ แสดงนิทรรศการในงาน Digital Thailand Big bang 2018 (2561). สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2561.

จากเว็บไซต์: <https://www.chula.ac.th/news/13133/>

การแสดงขึ้นมาด้วยความร่วมแรงร่วมใจ นับเป็นกิจกรรมที่ใช้นาฏกรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะของนิสิต ไม่ว่าจะเป็นทักษะเชิงวิชาการ หรือทักษะด้านอารมณ์ โดยนิสิตมีการแบ่งงานกันตามที่สาขาของตนถนัดหรือสนใจ หรือทำในสิ่งที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ลักษณะเด่นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในยุคนี้คือ ประการหนึ่งคือ เป็นยุคที่มีความเป็นนานาชาติสูงมากเพราะเนื่องจากเป็นช่วงเริ่มก่อตั้งมหาวิทยาลัยยังมีบุคลากรไม่เพียงพอจึงมีอาจารย์จากนานาชาติมาช่วยสอน ช่วยกำหนดหลักสูตรและก่อตั้งคณะร่วมกับอาจารย์ไทย ดังนั้นทั้งตำราการสอน หรือแม้แต่การร่างกฎระเบียบต่างๆ ก็มักจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอาจารย์ชาวไทยนั้น มีทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าหลวงต่างๆ ที่มาช่วยกันสอน ทำให้เกิดการผลิตผลงานระหว่างความเป็นนานาชาติและความเป็นไทยในระบบการเรียนการสอนซึ่งได้ซึมซับสู่ระบบความคิดของนิสิตอย่างชัดเจน อันจะเห็นได้จากงานที่นิสิตเลือกมาแสดงนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจที่หลากหลายทั้งนาฏกรรมไทยและตะวันตก ทั้งงานจากวรรณกรรมดั้งเดิมและประพันธ์ขึ้นมาใหม่มีทั้งตลกขบขัน โรแมนติก ให้ข้อคิด และสะท้อนสังคม

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่านิสิตในยุคเหล่านั้น ต่างยอมรับว่ากระบวนการที่ให้นิสิตและคณาจารย์ร่วมกันสร้างงานนาฏกรรมเช่นนี้สามารถฝึกฝนให้พวกเขามีคุณลักษณะที่ดีและเอาไปใช้ในการทำงาน และดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเกิดความแน่นแฟ้น รักใคร่กลมเกลียวโดยไม่แบ่งหมู่คณะ ถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary) ที่เกิดขึ้นในยุคแรกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ยุคงานละครวันปิดภาค (พ.ศ. 2482 - พ.ศ. 2499)

นับว่าเป็นยุคที่นาฏกรรมมีความเฟื่องฟูในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก เป็นยุคที่เริ่มมีคณะต่างๆ เพิ่มขึ้น ละครประจำปีได้ย้ายเข้าไปแสดงยังหอประชุมใหญ่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เพิ่งสร้างเสร็จ นอกจากนี้ยังเริ่มมีชุมนุมละครทั้งของสมาคมนิสิตจุฬาฯ และของคณะต่างๆ ทำให้ละครประจำปีมีละครจากแต่ละคณะและของสโมสรนิสิตจุฬาฯ มาแสดง และเมื่อจำนวนประชาคมในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ใหญ่ขึ้น คณะต่างๆ จึงได้เริ่มทำการแสดงของตนเอง เพื่อนำมาชมร่วมกันในวันปิดภาค และวันรับน้อง เมื่อนิสิตได้สร้างสรรค์งานนาฏกรรมในนามคณะของตนก็สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของนิสิตคณะต่างๆ ที่นำมาประยุกต์ให้เข้ากับนาฏกรรมได้เป็นอย่างดี เช่นคณะวิศวกรรมศาสตร์สร้างการแสดงที่ให้ข้อคิดเกี่ยววิทยาการสมัยใหม่และนวัตกรรม คณะอักษรศาสตร์สร้างสรรค์ละครที่มาจากงานวรรณกรรมอันทรงคุณค่า คณะรัฐศาสตร์สร้างการแสดงเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน และปราบปรามโจรผู้ร้ายของข้าราชการปกครอง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์สร้างละครที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ทั้งการออกแบบการนำเสนอ และบทนอกจากนี้ยังมีนาฏกรรมที่ต้องใช้การศึกษาและฝึกฝนอย่างหนัก เช่น คณะวิทยาศาสตร์สร้างการแสดงโขนที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคม หรือคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีสร้างนาฏกรรมที่เป็นการ์ตูนและระบำท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งสะท้อนถึงความรอบรู้และความเพียรพยายาม ในการฝึกฝนงานศิลปะโดยไม่ได้มองว่าเป็นเรื่องไกลตัวทำให้เกิดพัฒนาการที่รอบด้านในตัวนิสิต

3. ยุคนาฏกรรมงานรับน้องและละครอิงประวัติศาสตร์ (พ.ศ. 2500 - พ.ศ. 2513)

ยุคนี้ได้ยกเลิกงานวันปิดภาคเพราะเปลี่ยนระบบภาคการศึกษา เมื่อเปลี่ยนเป็นละครวันปิดภาคที่แสดงในวันกรีธาประจำปี ก็ไม่สะดวกในการทำการแสดงเท่าแต่ก่อน ประกอบกับเหตุการณ์ทาง

การเมืองทำให้กิจกรรมด้านนาฏกรรมของแต่ละคณะซบเซาไป อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีละครวันรับน้องดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง และแต่ละคณะมักมีจำนวนการแสดงที่มากขึ้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในยุคนี้คือเป็นช่วงที่เริ่มมีการเรียนการสอนด้านละครในชั้นเรียนเกิดขึ้นที่คณะอักษรศาสตร์ โดยการตั้งหน่วยวิชาศิลปการละคร ในแผนกวิชาภาษาอังกฤษ โดยอาจารย์สดใส พันธุมโกมล นับเป็นหลักสูตรนาฏกรรมละครตะวันตกหลักสูตรแรกในประเทศไทย และเนื่องจากเป็นช่วงที่มีปริมาณนิสิตมากขึ้น จึงเกิดความเป็นกลุ่มก้อนในคณะมากขึ้นการแสดงนาฏกรรมจึงใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความแน่นแฟ้นสามัคคีในคณะมากกว่าเดิม แต่ก็ยังมีการสร้างนาฏกรรมที่นำนิสิตจากคณะต่างๆ มารวมตัวกันในนามของสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สจม.) ซึ่งมีทั้งศิษย์เก่าและนิสิตปัจจุบัน นั่นคือละครอิงประวัติศาสตร์ที่จัดอย่างยิ่งใหญ่ และเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมกันสร้างสรรค์งาน ซึ่งถือเป็นงานนาฏกรรมครั้งประวัติศาสตร์ที่สร้างความภาคภูมิใจให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจวบกระทั่งปัจจุบัน นอกจากนี้นาฏกรรมของนิสิตยังได้มีโอกาสดูชมชอชมเชยออกไปสู่สายตาสาธารณชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการร่วมแสดงในงานวันปิยมหาราช ณ สวนอัมพร หรือการแสดงนาฏกรรมผ่านทางโทรทัศน์ที่เป็นสื่อใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และกิจกรรมทางนาฏกรรมของนิสิตเหล่านี้เองที่กลายเป็นต้นกำเนิดของบุคลากรสำคัญทางนาฏกรรมทั้งด้านวิชาการและอุตสาหกรรมบันเทิงในเวลาต่อมา

4. ยุคนาฏกรรมในระบบการเรียนการสอน และละครประจำปีของคณะ (พ.ศ. 2514 - พ.ศ. 2527)

ยุคนี้กิจกรรมด้านนาฏกรรมของมหาวิทยาลัยลดน้อยลงไปมาก เนื่องจากวิกฤติการณ์ทางการเมือง และคณะต่างๆ ส่วนใหญ่ได้ยุติการทำละครรับน้องลง แต่ได้จัดกิจกรรมบันเทิงอื่นๆ ขึ้น แทนตามความนิยมของยุคนั้น เช่นการแสดงดนตรี หรือการชมภาพยนตร์การกุศล แต่ในด้านการเรียนการสอนนาฏกรรมในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นถือว่ามีการพัฒนาการขึ้นเป็นอย่างมากและถือว่าเป็นผู้นำด้านนาฏกรรมในระดับอุดมศึกษาของไทย โดยมีการจัดตั้งภาควิชาศิลปการละครขึ้นในปีพ.ศ. 2514 และผลิตนาฏกรรมที่มีคุณค่าทางศิลปะการละครอย่างต่อเนื่องอันเป็นจุดเริ่มต้นของการละครสมัยใหม่ (Modern Drama) ในประเทศไทย และทำให้ภาควิชาศิลปการละคร เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย งานนาฏกรรมที่ภาควิชาศิลปการละครนำมาแสดงนั้น มักจะเป็นบทละครที่มีชื่อเสียงจากโลกตะวันตก สร้างความแปลกใหม่ทั้งเนื้อหาและวิธีการนำเสนอละครสมัยใหม่นั้นให้ความสำคัญกับกระบวนการกำกับกับการแสดง การแสดงและการออกแบบ มุ่งเน้นในการสร้างเอกภาพ อันจะนำไปสู่แก่นของเรื่องมีการฝึกซ้อมอย่างจริงจังเพื่อสร้างสุนทรียะที่ที่ดีที่สุดให้แก่ผู้ชม ซึ่งเมื่อแนวคิดนี้แพร่หลายออกไปประกอบกับเมื่ออาจารย์สดใส พันธุมโกมล ได้ถูกเชิญให้ไปวางหลักสูตร และสอนการแสดงให้แก่โรงเรียนการแสดงช่องสาม (พ.ศ. 2523) ก็ทำให้เกิดมิติใหม่ในการฝึกฝนและสร้างสรรค์นาฏกรรมในอุตสาหกรรมบันเทิงของไทยเป็นอย่างมาก

นอกจากหลักสูตรด้านนาฏกรรมที่เกิดขึ้นใหม่แล้ว ยังได้เกิดกิจกรรมนาฏกรรมในมหาวิทยาลัยขึ้นอีกครั้งใน 2 คณะที่เน้นการฝึกความคิดสร้างสรรค์ คือคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ ซึ่งได้ใช้การแสดงนาฏกรรมเป็นกิจกรรมนอกเวลาให้นิสิตได้มีโอกาสทำงานสร้างสรรค์ร่วมกัน และด้วยวิธีการเล่าเรื่องที่สนุกสนานแปลกใหม่ เน้นให้สร้างความบันเทิงแก่ผู้ชมและสะท้อนมุมมองของคนรุ่นใหม่ในสังคม

ทำให้ “ละครสถาปต” และ “ละครนิเทศ” ได้รับความนิยมจากสาธารณชนเป็นอย่างมากจนกลายเป็นต้นแบบของ “ละครสถาปต” และ “ละครนิเทศ” ของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั่วประเทศไทยจนกระทั่งปัจจุบัน รวมทั้งกลายเป็นที่สร้างบุคลากรสำคัญๆ ให้แก่วงการบันเทิงของไทยในเวลาต่อมา

5. ยุคฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม (พ.ศ. 2528 – พ.ศ. 2553)

ขณะนั้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องการพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยวิจัยดังเช่นมหาวิทยาลัยชั้นนำของนานาชาติ มีการสร้างและการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบโดยให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ประกอบกับฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดทำ “โครงการวิจัยชุดรัตนโกสินทร์ 200 ปี” ในพ.ศ. 2525¹⁰ และในวาระสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี รัฐบาลได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เกี่ยวกับเรื่องศิลปวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงวิสัยทัศน์ขึ้นอย่างกว้างขวางในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นั่นคือการกลับมาให้ความสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรมอีกครั้ง มีการก่อตั้งหน่วยงานคณะ และจัดโครงการด้านศิลปวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นรวมถึงด้านนาฏกรรมที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิจัยและวิชาการด้วยเช่นกัน ในปีพ.ศ. 2528 มหาวิทยาลัยได้ก่อตั้งสำนักบริหารงานศิลปวัฒนธรรมขึ้น มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมด้านนาฏกรรมที่โดดเด่นคือ “การแสดงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์” ที่ทำให้มีการฟื้นฟู ละครดึกดำบรรพ์มาประกอบการบรรเลงปี่พาทย์ นอกจากนี้ยังได้เกิดภาควิชานาฏศิลป์ขึ้นที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ในพ.ศ. 2531 ซึ่งถือเป็นหลักสูตรนาฏศิลป์ในระดับอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย มีวิสัยทัศน์ที่ต้องการสร้างความเป็นเลิศทั้งด้านวิชาการ และศิลปกรรมเป็นเสาหลักและเป็นแหล่งอ้างอิงของชาติที่สามารถเชื่อมโยงกับนานาชาติได้อย่างทัดเทียมกัน ในปีพ.ศ. 2535 มหาวิทยาลัยมีกิจกรรมสำคัญด้านนาฏกรรมอีกครั้งคือ การจัดปาฐกถาชุด “สิรินธร” ครั้งที่ 11 โดยได้เชิญอาจารย์เฉลย ศุขะวนิช มาแสดงปาฐกถาเรื่อง “นาฏศิลป์ไทย” ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงวิชาการเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยที่มีคุณค่ามาก ตั้งแต่พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบวิกฤติปัญหาด้านเศรษฐกิจจากการพยายามพัฒนาประเทศให้ทันกับระบบโลกาภิวัตน์ (Globalization) กิจกรรมในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในช่วงนั้นจึงมุ่งไปที่ “การร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อช่วยแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดจากพิษภัยด้านลบของโลกาภิวัตน์พร้อมกันนั้นก็นำเอาด้านดีของโลกาภิวัตน์ผสมผสานกับสิ่งที่มีอยู่ในวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมมาช่วยคงรักษาและส่งเสริมสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น”¹¹ นอกจากนี้ยังมีการพยายามนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น และในช่วงเวลานั้น คณะนิเทศศาสตร์ก็ได้ก่อตั้งสาขาสื่อสารการแสดงขึ้นในพ.ศ. 2541 เพื่อนำนาฏกรรมมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารความรู้อันเป็นประโยชน์ต่างๆ ต่อสังคม เช่นการทำการแสดงเพื่อสื่อสารความรู้เรื่องยุคลาย หรือละครเพื่อสื่อสารปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย¹²

¹⁰จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, *ความคิด 8 ทศวรรษ สถาปัตยกรรมจุฬาฯ* (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, 2556) : หน้า 23. อ้างถึงใน หนังสือชุดจุฬาฯ 100 ปี เล่มที่ 3: 24)

¹¹สุภาพรณ ณ บางช้าง, หนังสือชุด จุฬาฯ 100 ปี : ศิลป์ในศาสตร์บนเส้นทางแห่งการเสาะแสวงหาวิชา เล่มที่ 6 ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560)

¹²สุรพล วิรุฬห์รักษ์, สัมภาษณ์ 7 สิงหาคม 2560.

6. ยุคนิเวศนวัตกรรม (พ.ศ.2554-)

ยุคนี้มหาวิทยาลัยได้วางแผนเพื่อเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำลังข้ามผ่านปีที่ 100 ซึ่งต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำหนดยุทธศาสตร์ที่ต้องการผสมผสานศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันและสร้างสรรค์นวัตกรรม อันจะนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการแบบครบวงจร หรือที่เรียกว่า “นิเวศนวัตกรรม” และด้วยแนวคิดนี้เอง ที่ทำให้นาฏกรรมกลับมามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศาสตร์ต่างๆ อย่างหลากหลายมิติในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นการช่วยสร้างทักษะทางด้านอารมณ์ (Soft Skills) ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 ในทุกสาขาอาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพ การสร้างทักษะในการสื่อสาร การเล่าเรื่อง และการนำเสนอ เป็นต้น ดังจะเห็นโครงการ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย ทั้งจากสำนักงานบริหาร ศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย ชมรมฝ่ายศิลปวัฒนธรรมของอบจ. หรือจากคณะต่างๆ ในอีกด้านหนึ่ง หลักสูตรด้านนาฏกรรมก็ได้นำเอาองค์ความรู้ของศาสตร์ต่างๆ มาพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะที่กว้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ด้านเทคโนโลยีการบริหารจัดการ หรือการตลาด ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ที่เส้นแบ่งระหว่างคณะต่างๆ ลดน้อยลง มีความจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ของศาสตร์ต่างๆ มากขึ้น ถือว่าเป็นกระบวนทัศน์รูปแบบใหม่ที่ทุกฝ่ายต้องเรียนรู้และปรับตัวและวางแนวทางให้ชัดเจน

แผนภาพที่ 2 พัฒนาการด้านนาฏกรรมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	ยุคงานละครวันปิดภาค -พ.ศ. 2482 มีหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย -แสดงในหอประชุมจุฬาฯ -แสดงในงานละครวันปิดภาค -มีการแสดงของชมรมละครของคณะต่างๆ	ยุคนาฏกรรมในระบบการเรียนการสอน และละครประจำปีของคณะละคร -พ.ศ.2514 คณะศึกษาศาสตร์เปิดภาควิชาการละคร คณะศึกษาศาสตร์ -พ.ศ.2517 ภาควิชา “ละครนิเทศ” -พ.ศ. 2517 ภาควิชา “ละครเวที”	ยุคนิเวศนวัตกรรมจุฬาฯ -พ.ศ.2554 “คณะนิเทศศาสตร์และการบริหารการสื่อสาร” -พ.ศ.2558 ละครปีเตอร์ของคณะนิเทศศาสตร์และการบริหารการสื่อสาร “Entrepreneurship Challenge” -พ.ศ.2558 เปิดโครงการนาฏศิลป์บำบัด โดย อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา -พ.ศ. 2559 คณะวิทยาศาสตร์เริ่มจัดแสดง “ละครศาสตร์จำลอง” -พ.ศ. 2560 คณะมนุษยศาสตร์จัดตั้งโครงการ “EKRON” -พ.ศ. 2560 คณะมนุษยศาสตร์ร่วมกับภาควิชาศิลปการแสดง จัดตั้งโครงการ “ผู้ย้ายย้าย”		
2459-2481	2482-2499	2500-2513	2514-2527	2528-2553	2554-
ยุคบุกเบิก -การแสดงนาฏกรรมเป็นกิจกรรมประจำปีตั้งแต่สมัยแรก -มีศิลปินนักแสดง 1 เรื่อง	ยุคนาฏกรรมงานวันปิดภาคและละครประจำปี -ยกเลิกงานวันปิดภาคและเปิดเรียนเป็นละครวันปิดภาค ซึ่งแสดงในวันกีฬาประจำปี -มีนาฏกรรมในวันวันน้องต่อหอประชุมจุฬาฯ และที่อื่นๆ -พ.ศ.2501 ชมรมพลศึกษา ธรรมจริยธรรม รัฐบาล -พ.ศ.2507 ตั้งหน่วยศิลปการละครขึ้น ที่คณะศึกษาศาสตร์ โดย รศ.ส.ด. หันดูโกน -พ.ศ. 2511 การแสดงละครเรียน น.ง.เรียน	ยุคนิเทศศาสตร์ -พ.ศ.2528 ก่อนตั้งสถาบันบริหารการสื่อสาร -พ.ศ.2530 เริ่มการแสดงละครศึกษา -พ.ศ.2531 ก่อนตั้งภาควิชาบริหารการสื่อสาร คณะศิลปกรรมศาสตร์			

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์หลักสูตรนาฏกรรมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หากวิเคราะห์หลักสูตรตามแบบของ QQA (The Quality Assurance Agency for Higher Education) ซึ่งเป็นเกณฑ์คุณภาพระดับการศึกษาขั้นสูงที่หลักสูตรต่างๆ ทั่วโลกใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ผู้วิจัยพบว่าด้วยเนื้อหาหลักสูตรและผลงานนาฏกรรมล้วนแต่เอื้อให้นิสิตทั้งสามหลักสูตรมีทักษะ อันพึงประสงค์ตามที่ระบุไว้สำหรับหลักสูตรด้านการเต้น การละครและนาฏกรรม โดยสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

1.1 ทักษะในการทำการสร้างสรรค์ และการแสดง จะเห็นว่าทั้งสามหลักสูตรต่างเอื้อให้นิสิตฝึกปฏิบัติ คิดสร้างสรรค์งานนาฏกรรมของตนเองทุกคน รวมถึงเปิดโอกาสให้ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เช่น ภาควิชาศิลปการละครมีรายวิชาการแสดง กำกับการแสดง การพูดการฝึกเสียง การเขียนบทละคร การกำกับเวที การออกแบบแสง ฉาก และเครื่องแต่งกาย ปฏิบัติงานละคร ฝึกงานละคร ศิลปะนิพนธ์สาขาต่างๆ และละครประจำปีของภาควิชา เป็นต้น ภาควิชานาฏศิลป์มีรายวิชานาฏยประดิษฐ์ การฝึกวิชาชีพนาฏศิลป์ ทักษะนาฏศิลป์ไทย เทคนิคบัลเล่ต์ ขั้วร้องละคร นาฏศิลป์ร่วมสมัย การออกแบบการสร้างงานด้าน นาฏศิลป์ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ การกำกับการแสดงละครเวที และการแสดงต่างๆ ของภาควิชา เป็นต้น ส่วนสาขาสื่อสารการแสดงนั้น มีรายวิชาสื่อสารการแสดงเบื้องต้น การแสดง การเขียนบททางสื่อการแสดง การฝึกงานอาชีพทางสื่อการแสดง การศึกษาเฉพาะเรื่อง และกิจกรรมละครของนิสิต เป็นต้น

1.2 ทักษะในการคิดวิเคราะห์ เป็นลักษณะเด่นของหลักสูตรนาฏกรรมในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเน้นเรื่องการวิจัยควบคู่ไปกับการสร้างนวัตกรรม และงานสร้างสรรค์ต่าง ๆ ดังนั้น จึงจะเห็นรายวิชาเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์อยู่ในหลักสูตรต่างๆ ของมหาวิทยาลัยมากพอสมควร ภาควิชาศิลปการละครนั้นมีรายวิชาดังกล่าว เช่น การวิเคราะห์บทละคร ประวัติการละคร วรรณกรรม การละครสากล การอ่านและตีความหมาย การวิจารณ์ละครเวที ภาพยนตร์ และโทรทัศน์ เป็นต้น ภาควิชานาฏศิลป์ มีรายวิชาสุนทรียศาสตร์ทางศิลปกรรม ทฤษฎีนาฏศิลป์ การวิจัยนาฏศิลป์ เป็นต้น และสาขาวิชาสื่อสารการแสดง มีรายวิชาการอ่านนิจสาร การวิจัยเบื้องต้นทาง วาทยกรรมและสื่อสารการแสดง การโต้แย้งแสดงเหตุผล และสัมมนาสื่อสารการแสดง เป็นต้น

1.3 ทักษะในการประยุกต์ สำหรับทักษะในด้านนี้นั้น ได้แฝงอยู่ในรายวิชาต่างๆ ของทั้งสามหลักสูตรเช่น ภาควิชาศิลปการละคร ใช้ทักษะในการประยุกต์อยู่ในรายวิชาปฏิบัติงานละคร การฝึกงาน ละคร ศิลปะนิพนธ์ตามสาขาต่างๆ และการสร้างสรรค์งานละครของภาควิชาและนิสิต เป็นต้น ภาควิชานาฏศิลป์จะเห็นอยู่ในรายวิชา การฝึกวิชาชีพนาฏศิลป์ งานโครงการนาฏศิลป์ การออกแบบการสร้างงาน ด้านนาฏศิลป์ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ และการสร้างสรรค์งาน นาฏกรรมของนิสิต เป็นต้น สาขาวิชาวิทยามีรายวิชาการฝึกงานอาชีพทางสื่อการแสดง การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการในแนว วาทยกรรม และการศึกษาเฉพาะรายบุคคลและการสร้างสรรค์นาฏกรรมของ เป็นต้น

1.4 ทักษะการจัดการ สำหรับทักษะด้านนี้ ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการประกอบอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 และมีความพยายามฝึกทักษะการจัดการให้กับศิลปินสาขาต่างๆ ซึ่งมักจะถูกละเลยใน อดีตภาควิชาศิลปะการละครมีรายวิชาเกี่ยวกับทักษะด้านนี้ เช่น การกำกับการแสดง การจัดแสดง และ จัดการละครเวที การกำกับเวที ปฏิบัติงานละคร การศึกษาอิสระด้านการกำกับเวที ศิลปินพร้อ ด้านการบริหารจัดการละคร เป็นต้น ภาควิชานาฏศิลป์มีรายวิชาด้านการจัดการ เช่น งานโครงการนาฏย ศิลป์ การกำกับการแสดงละครเวทีและการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ เป็นต้น ส่วนสาขาสื่อสาร การแสดงนั้นมี รายวิชาการบริหารฝึกอบรม การบริหาร กิจกรรมการฝึกอบรม การสื่อสารองค์กร เป็นต้น

1.5 ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สำหรับทักษะด้านนี้ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของหลักสูตร นาฏกรรม เพราะลักษณะของงานนาฏกรรมนั้น เป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่นเสมอ ผู้เรียนจึงได้ฝึกฝน ทักษะ ด้านนี้ตลอดทั้งหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นการระดมความคิด การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเจรจาสื่อสาร การหาทางออกร่วมกันบนความขัดแย้ง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าทั้งสามหลักสูตรต่างมีกิจกรรมและรูปแบบ การเรียนที่เปิดโอกาสให้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

2. ลักษณะงานนาฏกรรมของหลักสูตรอื่นๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาไปเบื้องต้นพบว่างานนาฏกรรมถูกนำไปประยุกต์ใช้ในวงกว้างมากขึ้นทั่วโลก และคณะต่างๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้ตื่นตัวและเกิดโครงการต่างๆ ซึ่งล้วนเป็นการสร้างนวัตกรรม ต้นแบบของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นโครงการ Management Theatre โครงการผู้ป่วยจำลอง หรือโครงการ นาฏศิลป์บำบัด ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานแบบบูรณาการข้ามสาขา หรือการฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งหมดนี้ถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญของวงการศึกษาศิลปะในประเทศไทยและคุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นล้วน สามารถนำไปพัฒนาวิทยาการภายนอกมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี

3. ลักษณะกิจกรรมด้านนาฏกรรมของนิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมด้านนาฏกรรมในที่นี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหน่วยงานที่ไม่ได้เปิดหลักสูตรนาฏกรรม โดยตรง แต่ใช้นาฏกรรมเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อจุดประสงค์ต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกและวิเคราะห์ ลักษณะเด่นได้ ดังต่อไปนี้

3.1 “ละครสถาปิต” ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จากการศึกษาข้อมูลของ “ละครสถาปิต” ตั้งแต่ยุคแรกจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่าจุดประสงค์ ในการสร้างงานนาฏกรรมนั้นเพื่อเป็นกิจกรรมนอกเวลาที่สร้างความสามัคคี ทำให้นิสิตภายในคณะได้ใช้เวลา ร่วมกันอย่างสนุกสนาน และสามารถนำความรู้ด้านการออกแบบมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงการ ฝึกทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญสำหรับอาชีพด้านสถาปัตยกรรม ดังนั้นงานของคณะฯ จึงไม่ได้เน้นไปที่การพัฒนาทักษะด้านนาฏกรรม ส่วนลักษณะเด่นของละครสถาปิตนั้น อยู่ที่ความคิดสร้างสรรค์ การเล่าเรื่องที่สนุกสนาน และการจัดองค์ประกอบที่สวยงาม อย่างไรก็ตามการแสดงและการนำเสนอ นั้นเน้นไปที่ความบันเทิงมากกว่าความสมจริงทางการแสดง ด้วยวัตถุประสงค์ที่กล่าวไปข้างต้น ซึ่งผู้ชมก็ มุ่งมาชมเพื่อความบันเทิงและด้วยลักษณะเด่นเหล่านี้ ประกอบกับบุคลิกที่มีสนุกสนาน มีไหวพริบและ

มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จึงทำให้ละครภาพได้รับความนิยมอย่างสูงจากผู้ชมทั่วไป ไม่ใช่ละครที่แสดงกันอยู่ในคณะอีกต่อไป และทำให้นักแสดงในแต่ละรุ่นผันตนเองไปประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมบันเทิงเป็นจำนวนไม่น้อยกลายเป็นบุคลากรที่สำคัญของวงการบันเทิงมาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบันละครภาพได้เกิดขึ้นที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญด้านนาฏกรรมที่จุดกำเนิดจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 ละครนิเทศ จุฬาฯ ของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ละครนิเทศ” นั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตทุกภาควิชาในคณะนิเทศศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกับละครคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์คือนำนาฏกรรมมาเป็นกิจกรรมที่ให้นิสิตในคณะได้มีโอกาสมาทำงานร่วมกัน เพื่อความสามัคคีและความสนุกสนาน และเนื่องจากคณะนิเทศศาสตร์มีสาขาสื่อสารการแสดงที่เข้าใจกระบวนการสร้างงานนาฏกรรมเป็นอย่างดี รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับศิลปะการเล่าเรื่องในสื่อต่างๆ อยู่แล้ว กระบวนการสร้างสรรค์จึงมีลักษณะใกล้เคียงกับของหลักสูตรนาฏกรรม และเป็นเหมือนการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียน ในสาขาของตนมาทำงานนาฏกรรมร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การผลิตสื่อ ที่ใช้ในการเผยแพร่ การสร้างบท การกำกับ การแสดง และการออกแบบ ลักษณะเด่นของละคร นิเทศคือกระบวนการนำเสนอที่ครบทุกด้านตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ จนถึงการแสดง และความร่วมมือ ด้วยเนื้อหาที่สะท้อนค่านิยม มุมมองของสังคมในยุคนั้นๆ ได้อย่างสนุกสนาน แต่เนื่องจากให้ความสำคัญกับความบันเทิงเป็นหลักการนำเสนอจึงไม่เน้นความสมจริงทางการแสดงมากนัก ซึ่ง “ละครนิเทศ จุฬาฯ” ก็ได้รับความนิยมอย่างสูงและเป็นต้นแบบของละครนิเทศที่เกิดขึ้นในสถาบันต่างๆ ในเวลาต่อมา

4. กิจกรรมนาฏกรรมของนิสิตส่วนอื่นๆ

ผู้วิจัยพบว่านิสิตคณะอื่นๆ ต่างเริ่มให้ความสนใจกับงานนาฏกรรมมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับในยุคก่อตั้งมหาวิทยาลัย แต่หลายกิจกรรมไม่ได้ทำเพื่อความสนุกสนาน หรือเชื่อมความสามัคคีเพียงอย่างเดียวแต่มีจุดประสงค์อย่างอื่นร่วมด้วย เช่นเป็นกิจกรรมที่นำนาฏกรรมมาผสมผสานกับศาสตร์ที่เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ เช่น “ละครบีบีเอ” ของนิสิตคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี หรือ “EKRON” ละครของนิสิตคณะเศรษฐศาสตร์ และละครศาลจำลอง” ของคณะนิติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ทำเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในวาระที่สำคัญ เช่นกิจกรรมด้านนาฏกรรมของฝ่ายศิลปวัฒนธรรมในงาน “สยามานุสสติ” เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นตัวอย่างที่ทำให้เห็นว่านิสิตมีแนวคิดในการทำงานแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ซึ่งถือเป็นสัญญาณที่ดีสำหรับการพัฒนาตนเองไปสู่โลกของศตวรรษที่ 21 ที่มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

5. กิจกรรมด้านนาฏกรรมที่สำคัญของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมด้านนาฏกรรมในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีอยู่เป็นจำนวนมาก และผู้วิจัยได้คัดสรรกิจกรรมที่เป็นเสมือนหมุดหลักสำคัญด้านนาฏกรรมตลอดระยะเวลา 100 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่กิจกรรมละครประจำปีและละครวันปิดภาคที่มีขึ้นตั้งแต่ยุคก่อตั้งมหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ. 2459 ถือเป็น

จุดกำเนิดของงานนาฏกรรมในสถาบันอุดมศึกษา และเป็นการทำงานแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ของนิสิตและคณาจารย์ทุกคณะที่ปัจจุบันมีการพยายามนำวิธีการเรียนรู้ลักษณะนี้มาใช้กันอย่างแพร่หลาย หลังจากนั้นประมาณปีพ.ศ. 2504 ก็เป็นช่วงที่เริ่มมีละครวันปิยมหาราช และละครอิงประวัติศาสตร์ในเวลาต่อมา ซึ่งสร้างสรรค์โดยนิสิตศิษย์เก่า คณาจารย์ และศิลปินผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา เป็นการสร้างงานนาฏกรรมที่สำคัญออกสู่สาธารณชน ทำให้เห็นถึงศักยภาพของนิสิตคณะต่างๆ และเป็นปรากฏการณ์ครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์การละครไทย เหตุการณ์ครั้งสำคัญต่อมาคือการก่อตั้งสำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น ในปีพ.ศ. 2528 อันเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านศิลปวัฒนธรรมโดยตรง สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางของมหาวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญเรื่องสุนทรียะที่ช่วยยกระดับจิตใจของนิสิตควบคู่ไปกับการพัฒนาสติปัญญาในหลักสูตร และในปีพ.ศ. 2530 สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้ริเริ่มให้มีการแสดงปีพาทย์ตีกดาบรรพ์กลับมาแสดงเป็นครั้งแรกในรอบ 50 ปี นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง และได้จัดแสดงเป็นประจำทุกปีจนกระทั่งปัจจุบัน นับว่าเป็นการสืบสานทั้งดุริยางคศาสตร์และนาฏกรรมของชาติที่สำคัญยิ่ง ต่อมามหาวิทยาลัยได้ก่อตั้งเงินทุนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีขึ้นและจัดงานปาฐกถาชุด “สิรินธร” ขึ้น โดยได้เชิญอาจารย์เฉลย สุขะวณิช นาฏยศิลปินผู้มีคุณูปการต่อนาฏศิลป์ไทยมาแสดงปาฐกถาครั้งที่ 11 เรื่อง “นาฏยศิลป์ไทย” ขึ้นในปีพ.ศ. 2538 อันเป็นการบันทึกเรื่องราวสำคัญเกี่ยวกับการฝึกฝนนาฏกรรม ที่วังสวนกุหลาบและเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างละครในวังสู่ละครในสถาบันการศึกษา และในวาระที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครบรอบ 100 ปี ก็ได้มียุทธศาสตร์ “นิเวศนวัตกรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” (Chula Innovation Hub) ซึ่งมีการพยายามบูรณาการข้ามศาสตร์ต่างๆ ในมหาวิทยาลัยรวมถึงด้านนาฏกรรม เป็นสาเหตุให้เกิดการตื่นตัวในการนำองค์ความรู้ด้านนาฏกรรมมาเชื่อมโยงพัฒนาร่วมกับศาสตร์อื่นๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างมากขึ้นดังจะเห็นได้จากกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปจนนำมาสู่โครงการ “นิเวศวัฒนธรรมทางการแสดง: สร้างสรรค์ วิจัย (และ) นวัตกรรม” ที่เริ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2561 “โครงการนิเวศวัฒนธรรมทางการแสดง” ซึ่งประกอบไปด้วยงานสร้างสรรค์วิจัย และนวัตกรรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อกันระหว่าง ศิลปินและนักวิชาการด้านการแสดงในหลายระดับการทำงานข้ามสาขา ข้ามศาสตร์ ข้ามสื่อ และการทำงานเพื่อสร้างสุขภาวะในชุมชนบริเวณถนนสายศิลปวัฒนธรรมและอุทยานจุฬาฯ 100 ปี โดยงานวิจัยนี้ได้รวบรวมนักวิจัยทั้งจากภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชานาฏยศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ และสาขาสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์นับว่าเป็นก้าวที่สำคัญ อีกก้าวหนึ่งของการศึกษานาฏกรรมในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการค้นพบเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นเปรียบเสมือนจุดเชื่อมต่อด้านนาฏกรรมในหลายมิติ กล่าวคือเป็นจุดเชื่อมจากการฝึกฝนแบบดั้งเดิมที่ฝึกฝนในราชสำนักตามระบบอุปถัมภ์มาสู่การศึกษาในสถาบันการศึกษา และได้มีบทบาทด้านการสืบสาน ฝึกฝนและพัฒนา นาฏกรรมในประเทศไทยมาโดยตลอดนับตั้งแต่สถาปนามหาวิทยาลัย สามารถกล่าวได้ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็น “เสาหลักของแผ่นดินทางด้านนาฏกรรม” ได้อย่างเต็มภาคภูมิตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา

บรรณานุกรม

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, ความคิด 8 ทศวรรษ สถาปัตย์จุฬาฯ (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, 2556) : หน้า 23. อ้างถึงใน หนังสือชุดจุฬาฯ100 ปี เล่มที่ 3: 24)
- จุฬาฯ แสดงนิทรรศการในงาน Digital Thailand Big bang 2018 (2561). สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2561. จากเว็บไซต์; <https://www.chula.ac.th/news/13133/>
- วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ (2560). สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2561. จากเว็บไซต์ : <https://www.chula.ac.th/about/vision/vision-and/vision-and-strategy/>
- George J. Posner. (1992). Analyzing the Curriculum. New York: McGraw-Hill
- Performing Arts. (2017). Oxford Dictionaries. Retrieved from <https://en.oxforddictionaries.com>
- QS World University Rankings (2016-2017. (2016). Retrieved from: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2016>
- UK Quality Code for Higher Education. (2018). Retrieved from: <https://www.qaa.ac.uk/quality-code>